

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Asia: O 65/2019 vp EU-keskustelu lyijyammuksista

Lausunto eduskunnan puolustusvaliokunnalle liittyen EU-keskusteluun lyijyhauleista ja -ammuksista

Reserviläisurheiluliitto (RESUL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien EU:ssa vireillä olevaa lyijyhaulien käyttökieltoa kosteikkoalueilla sekä käynnissä olevaa selvitystä kaikkien lyijyammusten käyttökiellosta EU:n alueella.

Käsityksemme mukaan käsittelyn loppuvaiheessa on lyijyhaulien käyttökielto kosteikoilla, johon on käsittelyn aikana määritelty 400m suoja-alue kosteikon rajasta sekä tarkennettu, että kielto koskisi myös urheiluammuntaa tämän laajennetun määritelmän mukaisilla alueilla sijaitsevilla haulikkoampumaradoilla. Lyijyn kielto hauleissa (ja mahdollisesti täyteisissä, raportin sanamuoto epäselvä) ei estäisi RESUL:in ampumatapahtumien järjestämistä. Haittaa siitä olisi, johtuen korvaavan rautahaulin kovuudesta ja herkemmästä kimmahamisesta. Lyijyhaulikiellon osalta RESUL haluaa kuitenkin kiinnitettävän huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. RAMSAR-kosteikkomääritelmä 400m suoja-alueella kattaa Suomen maa-alueen varsin peittävästi. Kielto siis estäisi lyijyhauleilla metsästyksen ja urheiluammunnan lähes koko maassa, toisin kuin suurimmassa osassa EU-maita, joissa rajoitus koskisi vain pientä osaa maa-alueesta. Suomen kaltaisessa maassa kielto tulisi rajata eri tavoin, esimerkiksi koskemaan vain vesilinnustusta kuten tällä hetkellä.
2. Lyijy on painonsa, raaka-ainehintansa ja muokattavuutensa puolesta ylivoimainen haulimateriaali. Sekä aseiden valmistajien että urheiluammunnan sääntöjen lähtökohtana on oletamus lyijyn käytöstä ammusmateriaalina. Lyijyhaulien käytön estäminen lähes koko Suomessa johtaisi monenlaisiin yhteensopimattomuusongelmiin kansainvälisten urheiluammunnan sääntöjen ja asevalmistajien standardien kanssa. Näitä ongelmia ei ECHA:n raportissa ole käsitelty lainkaan.
3. Myös ulkoampumaratojen sisällyttäminen kieltoon on perusteetonta. Suomalaisella ympäristölupajärjestelmällä valvotuilla radoilla lyijy ei päädy hallitsemattomasti luontoon, vaan valvotusti ratarakenteisiin, joista se voidaan kerätä käsiteltäväksi. EU:n laajuiset käyttökiellot on tarkoitettu tilanteisiin, joissa aineen terveyshaittoja tai leviämistä ympäristöön ei voida muuten hallita. Esitystä tulisi muuttaa niin, ettei lyijyn käyttöä rajoiteta ulkoampumaradoilla, joilla ampumasuunnan ja ratarakenteiden avulla on lyijyn päätyminen ympäristöön kontrolloitu.
4. Lyijyhaulien hallussapito esitetään kielletyksi myös siirtymien osalta. Vesistöjen halkomassa maassa tulisi tasavertaisen kohtelun vuoksi ehdottomasti mahdollistaa luvallisille ampumapaikoille siirtyminen myös kosteikkoalueiden kautta kulkien.

Joidenkin tietojen mukaan lyijyn käyttöä kosteikoissa oltaisiin laajentamassa koskemaan myös muita ammuksia jo tässä vaiheessa. Tällaisen kiellon vaikutukset ampumaharrastuksiin Suomessa olisivat lähes samat kuin lyijyn täyskiellon, koska suuri osa maan ampumaradoista sijaitsee määritellyillä RAMSAR-kosteikkovyöhykkeillä, kun 400 metrin suojavyöhyke otetaan huomioon.

Vaikka tätä ei vielä ehdotettaisikaan, niin lyijyn täyskieltoa ammuksina ollaan joka tapauksessa selvittämässä seuraavassa vaiheessa.

Myös luotiammuksia koskevien lyijyn käyttökieltojen osalta RESUL pyytää huomioimaan seuraavat asiat:

1. Lyijyä korvaavat luotimateriaalit ovat lyijyä huomattavasti kalliimpia, kevyempiä tai kovempia, tavallisesti useampaa näistä. Luotimetallin keveyttä jouduttaisiin kompensoimaan luodin pituudella, joka nostaisi räjähdyspainetta patruunassa ja johtaisi ristiriitaan asevalmistajien käyttämien lujuushyväksyntöjen kanssa ja turvallisuusriskeihin. Kovemmat luotimateriaalit kimpoaisivat vaarallisemmin sekä rikkoisivat ratarakenteita ja lävistäisivät suojavarusteita pahemmin. Kaikkien vaihtoehtoisten luotimateriaalien käyttäytymistä hajonneina projekteilleina ei ole tutkittu perusteellisesti. Niiden terveysvaikutukset, liukeneminen, kulkeutuminen ja kertyminen ympäristössä saattaa olla lyijyä haitallisempaa. Ennen kiellon voimaantumista nämä eri riskit ja niiden kompensoinnin kustannukset tulisi selvittää perusteellisesti.
2. Kaikkiin kaliibereihin ja asetyyppeihin ei ole olemassa toimivaa lyijyä korvaavaa luotimateriaalia. Suurimpana ryhmänä .22-kaliiberiset pienoiskiväärit, -pistoolit ja -revolverit. Näillä aseilla ammutaan useimmat kansainväliset kilpailut (mm. ampumahiihto) ja keveytensä ja vähäisen rekyylin vuoksi ne ovat myös suosittuja ampumarheilun aloittajan aseita. Kaikki tämä toiminta estyisi, jos lyijyn käyttöä myös ampumaradoilla rajoitetaan.
3. Korvaavien luotimateriaalien hinta on moninkertainen, jopa monikymmenkertainen lyijyyn verrattuna. Hintaero johtuu raaka-ainehinnasta ja lyijyn erittäin helposta muokattavuudesta. Ei ole nähtävissä mitään hintaeroa poistavaa mekanismia, vaikka valmistusmäärät kasvaisivat ja valmistustekniikkaa olisi varaa kehittää. Kovemmat luotimateriaalit myös kuluttavat asean piipun vaihtokuntoon huomattavasti nopeammin.
4. Vaikka viranomais- ja sotilaskäytössä lyijy olisi edelleen sallittua, ei kulutus enää riittäisi pitämään valmistuslinjoja kannattavina. Suomen tulisi varautua joko käynnistämään valtio-omisteinen ei-kaupallinen ammustuotanto, maksamaan käyttämistään lyijyammuksista moninkertainen hinta pitääkseen linjat kannattavina tai sitten luopumaan kriisiajan huoltovarmuudesta.
5. Suomen puolustusratkaisu perustuu reserviläisiin, jotka tätä nykyä ampuvat yhdistystensä tilaisuuksissa, RESUL:in kilpailuissa ja omaehtoisena harjoitteluna omalla kustannuksellaan miljoonia laukauksia vuosittain. Sekä harrastajien määrä että harrastustaan jatkavien ampumamäärät putoavat murto-osaansa, jos ampuminen kallistuu moninkertaisesti. Poistuvaa reserviläisten harjoittelumäärää ei pystytä korvaamaan, se olisi samaa suuruusluokkaa kuin puolustusvoimissa vuosittain amuttava laukausmäärä. Reserviin perustuva puolustusratkaisu tarvitsee maanpuolustustahtoa ja maanpuolustusosaamista, niitä molempia ylläpitää maanpuolustusharrastuneisuus. Ampumatoiminta on sijoitusikäisiä reserviläisiä eniten kiinnostava maanpuolustusharrastuksen muoto. Reserviläisten ampumaharrastuksen alasarjo on maan kaivamista keskeisen maanpuolustuksen tukijalan alta.
6. Reserviläisten ampumaharrastusmahdollisuuksia on rajoitettua lähiaikoina vuoden 2019 kesällä voimaantulleen uuden ampuma-aselain myötä. Sinällään erilliset asiat muodostavat kokonaisuutena merkittävän uhan edes nykyajudessaan tapahtuvalle omaehtoiselle harjoittelulle. Perusteettomasti säädetty lyijyn täyskielto olisi huono päätös kokonaisuus huomioiden.

Reserviläisurheiluliitto ry (RESUL) vastaa Suomen suurimpien maanpuolustusjärjestöjen liikunta- ja urheilutoiminnasta. Henkilöjäseniä RESUL:n jäsenjärjestöissä on noin 85.000. Heistä merkittävä osa on suorittanut varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen.

RESUL:n ja sen jäsenjärjestöjen tehtävänä on mm. ylläpitää reserviläisten kenttäkelpoisuutta ja sotilaallista osaamista. Oman toimintansa lisäksi RESUL ja sen jäsenjärjestöt ovat mukana myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) koulutustoiminnassa.

Ampumatoiminta on RESUL:n ja sen jäsenjärjestöjen laajin toimintamuoto. Vuositasolla järjestetään noin 14.000 erilaista ampumatilaisuutta ja -kilpailua, joissa kirjataan lähes 100.000 osallistumiskertaa. Todelliset määrät ovat tätä jonkin verran korkeammat, koska toiminnan vapaaehtoisluonteen johdosta tilastointi ei toimi täysin kattavasti. Määrä on moninkertainen verrattuna Puolustusvoimien kertausharjoituksissa järjestämiin ampumaharjoituksiin ja -koulutukseen.

Lisätietoa Reserviläisurheiluliiton lausunnosta antaa:

Puheenjohtaja Erkki Saarijärvi, sähköposti erkki.saarijarvi@resul.fi ja puhelin 044 279 8603

Helsingissä 03.12.2019

Erkki Saarijärvi
Puheenjohtaja

Risto Tarkiainen
Toiminnanjohtaja